

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

En Hij zeide tot mij: "Mensenkind, graaf nu in die wand."

Ezechiël 8 : 8a.

De profeet Ezechiël was een van de Judese ballingen, die in 597 voor Christus met koning Jojachin door Nebukadnezar naar Babel zijn weggevoerd. In Babel woonde hij aan de rivier de Chebar temidden van de joodse ballingen. In het vijfde jaar van de ballingschap wordt hij door de Heere tot profeet geroepen. En ruim een jaar na zijn roeping krijgt hij van de Heere de opdracht, die wij in bovengenoemde tekst lezen.

De profeet zat in zijn huis en de oudsten van Juda onder de ballingen hebben de profeet in zijn huis opgezocht, vermoedelijk om hem te vragen of hij nog weer nieuwe openbaringen van de Heere had ontvangen.

Welnu, dan brengt de Geest des Heeren hem "in de geest" naar Jeruzalem. Hij bevindt zich dus niet in werkelijkheid, maar "in de geest" in de heilige stad, die toen nog niet verwoest was. En nu had de profeet tot nog toe over Jeruzalem niet zo'n erg ongunstig oordeel gehad. Maar dat kwam omdat hij nooit veel verder dan tot de buitenkant was gekomen. En daar scheen het allemaal nog wel te gaan: statig tempelgezing en menigten van offeranden!

Maar nu nodigt de Heere de profeet uit om de dingen eens van de binnenkant te bezien, hoe het er in de heilige tempel, Gods Huis, naar toe gaat.

En dan ziet Ezechiël dat bij de ingang van de poort, die toegang geeft tot het altaar, een verfoeilijk afgodsbeeld staat. Wie naar het altaar ging om te offeren, moest dus dat afgodsbeeld passeren, en zo werd de indruk gevestigd, dat de offers aan deze afgod werden gewijd. Maar de Heere zal de profeet nog meer gruwelen laten zien.

Nadat hem een gat is gewezen in de tempelwand, waardoor hij zich een weg moet graven, stuift hij van de ene gruwel op de ander. In een geheimzinnig-donkere kamer zijn zeventig oudsten van het huis Israëls, bezig hulde te brengen aan afbeeldingen van Assyrische afgoden. Op een andere plaats bedrijven vrouwen afgoderij met de natuurgod Thammuz, terwijl in de voorhal van de tempel vijftientwintig jonge mannen de zon aanbidden, met hun achterste leden, d.w.z. met hun rug gekeerd naar de tempel des Heeren.

Hoe dieper de profeet graaft, hoe vreselijker het wordt.

Het is alles afgoderij. En het hele volk doet er blijkbaar aan mee: de oudsten, de vrouwen en de mannen!

En dat gebeurt allemaal "in de duisternis". (vs. 12).

Graaf nu in die wand!

Wat zou er openbaar komen als we graven in de wand van ons kerkelijk leven, van ons gemeentelijk leven, van ons gezinsleven, van ons eigen hart? En als dan de Heere er Zijn licht over laat vallen?

Want dat is nodig! Graven!

Nu hebben we doorgaans niet zoveel moeite om te graven in het leven van anderen. Om de fouten en de gruwelen van anderen bloot te leggen. Maar daar gaat het niet allereerst om. Ezechiël kreeg niet de opdracht om eens te gaan zien, hoe het er bijstond in de heidense tempels. Nee, het ging om zijn eigen geliefde tempel. En daar ging het al heidens genoeg toe.

We behoren de moed te hebben de geheime deuren te openen, die leiden naar de gruwelen van eigen kerk, gemeente, gezin, bovenal van eigen hart en leven! Dan maken we misschien naar buiten nog niet zo'n slechte indruk.

Maar als we graven . . .

Graven is moeizaam werk. Vooral voor wie het niet gewend is. En wie is het nog gewend in onze oppervlakkige tijd?

Graven is ook pijnlijk werk. Want we moeten snijden in eigen vlees!

Graven . . . en dan gruwelen vinden. Het is wezenlijk anders dan alleen maar gruwelen noemen en erover redeneren.

Graaf nu in die wand!

En toch: zalig, als we het mogen doen. Door Gods Geest geleid en voorgelicht. Want dan leidt dat graven heel zeker tot het graven van een graf voor de oude mens! En in die weg wordt Christus onmisbaar nodig, volkomen gepast, onzegbaar lief!

De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden!

Mensenkind, graaf nu in die wand!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Hartelijk dank voor de opgaven van 8 nieuwe abonnees en de ontvangen giften in de afgelopen periode, n.l. f 50,- voor de school in Dundas en f 143,50 voor ons blad. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Eerstkomende nummers van dit blad.** Het volgende nummer zou naar de regel moeten verschijnen D.V. 13 en het nummer daarna op 27 december a.s. Dat geeft allerlei moeilijkheden, wat betreft het tweede nummer met het oog op het gereedmaken, de verzending en de bezorging. Immers 27 december valt juist tussen de feestdagen en de jaarwisseling. In verband daarmee moeten we dit nummer laten vervallen. Daarom zal ook het eerstkomende nummer niet op 13 maar D.V. op 20 december verschijnen. Het 1e nummer van de nieuwe jaargang komt op de gewone tijd uit, dus D.V. donderdag 10 januari 1985. Onze lezers krijgen daardoor wel ons blad een keer minder, maar daar staat tegenover dat de laatste nummers steeds met 6 pagina's zijn uitgekomen en niet met om en om 4 en 6. Daardoor komen we toch ruim boven de gestelde grens van 130 pagina's per jaargang.

2. **Ds. H. van Leeuwen.** Onze trouwe medewerker is ziek geweest. Daardoor moesten we in het vorige nummer zijn les missen. Hij gevoelt zich nog niet voldoende op kracht gekomen om voor dit nummer een artikel te leveren. We wensen hem van harte verder herstel toe en hopen dat we spoedig weer op zijn medewerking mogen rekenen.

3. **Ai, hoor naar hen die in gevang'nis kwijnen.** In het vorige nummer van ons blad stond een aankondiging van een cassettebandje, dat speciaal is gemaakt voor de stichting Kom over en Help. Door het kopen van een bandje steunt men de stichting. Het nummer van de bankrekening werd tot onze spijt foutief vermeld. De rekening is niet no. 3056.69.225, maar no. 3056.96.225. Men gelieve hiervan goede nota te nemen.

4. **Adreswijzigingen.** Bij controle is gebleken,

dat er bij het veranderen van adressen van abonnees enkele fouten zijn gemaakt. Daardoor is het waarschijnlijk, dat enkele abonnees een of enkele nummers van ons blad niet hebben ontvangen. Dat betreuren we. Maar we zouden hen willen verzoeken mij even in te lichten. Dan zullen de ontbrekende nummers alsnog worden toegezonden.

5. **Het Hoogste Woord.** We ontvangen regelmatig allerlei persberichten met verzoek die in ons blad een plaats te geven. Sommige berichten komen niet voor plaatsing in aanmerking, maar er zijn er die we wel een plaats zouden kunnen geven als er ruimte genoeg voor was, maar dat is niet zo. We moeten ons in dat opzicht beperkingen opleggen. We maken wel eens een uitzondering, zoals onze lezers af en toe kunnen constateren. We zouden het vaker willen doen, maar we moeten het doel van ons blad voor ogen houden. We kregen nu o.a. een vrij lang persbericht van de Gereformeerde Bijbelstichting. Het behoeft geen betoog, dat we achter het doel en de arbeid van deze stichting staan, maar menen toch het bericht niet te kunnen opnemen. Maar we hebben wel gelegenheid om te wijzen op de actie die nu gaande is. U kunt daarvan nader lezen in de advertentie op de achterpagina, waarin het voornaamste uit het persbericht wordt vermeld. Laten onze lezers er bijzondere aandacht aan schenken.

6. **Werk onder de Joden.** Hartelijk dank voor de kollekte van Werkendam voor dit doel tot een bedrag van f 913,-.

B.

De prediking van Ds. H. de Cock (6-slot)

De prediking van de Cock was eenvoudig. Hij had een bijzondere gave ontvangen om de waarheid op een eenvoudige wijze voor te stellen en uit te dragen. Zijn zoon schrijft over de prediking van zijn vader het volgende: "In zijne prediking was hij zo eenvoudig dat ook de meest onwetenden hem konden volgen en verstaan, terwijl hij alle vertoning van geleerdheid voor de gemeente bij zichzelf vermeerde en in anderen afkeurde. Diep was hij er van doordrongen dat niet geleerdheid, maar de waarheid zoals die in Jezus is tot behoudenis van zondaren strekt". Het verdient aanbeveling de Cock ook ten deze na te volgen. Wat hebben de hoorders aan een vertoning van geleerdheid? Wat hebben zij eraan als er allerlei moeilijke woorden en begrippen ten gehore worden gebracht vanaf de kansel? Wanneer er op een hoogdravende wijze gepredikt wordt gaat dit over de hoofden van een gedeelte of zelfs een groot gedeelte van de hoorders heen.

Er dient zo gepredikt te worden dat eenvoudige mensen, die geen hogere school hebben gevolgd, het toch kunnen volgen wat in de prediking naar voren komt.

Wanneer er op een eenvoudige wijze wordt gepredikt, dan zullen eenvoudige mensen het kunnen begrijpen en ook de meer ontwikkelden zullen het kunnen volgen.

Men behoeft op de preekstoel niet uit te laten komen dat men heeft gestudeerd, het kome uit een leerling te zijn op de leerschool des Heiligen Geestes. Dan wordt men wars van alle vertoning van geleerdheid en komt er gunning in het hart jegens de hoorders.

De Cock waarschuwde voor verleidelende

leraren in zijn prediking. De afwijking in de leer was niet bij ieder even duidelijk. Er waren vele leraren die nog heel wat rechtzinnige termen hanteerden. Zij zeiden ook naar Schrift en belijdenis te willen spreken, maar niet zo overdreven als de Cock. Al konden eenvoudige kinderen Gods dan niet precies aangeven wat er verkeerd was in hun prediking, ze gevoelden wel dat hun geen zielepijs gegeven werd. Ds. de Cock gaf hen de raad met zulke leraren te gaan spreken. Zij moesten er bij die leraren op aandringen dat zij de waarheden in de prediking duidelijk en krachtig zouden doen uitkomen en zich overeenkomstig die waarheden gedragen. De Cock wees op de woorden die we vinden in Mattheüs 7: 15-20. Daar vinden we een waarschuwing voor de valse profeten, dewelke in schaapskleren komen, maar van binnen grijpende wolven zijn. De Cock sprak onder meer deze woorden: "Leeraars, die niet bovenal de eere Gods en der arme menschen heil en zaligheid zoeken, brengen het kenmerk mee, dat zij geen dienaren des Heeren zijn en welken schoonen schijn zij ook mogen toonen, zij zijn toch niet anders dan wolven, die de kudde verdueren."

De Cock nam afstand van de opvattingen van Ds. Scholte aangaande de leer van de wederkomst van Christus. Scholte leerde de lichamelijke wederkomst van Christus om als zichtbaar Hoofd van Zijn gemeente hier op aarde duizend jaren te regeren. Steeds duidelijker en vrijer was Scholte dit gaan uitdragen. De Cock oordeelde dat dit noch met de formulieren der kerk, noch met het Woord Gods in overeenstemming was. Wel leefde bij hem de verwachting dat er nog grotere gebeurtenissen zouden plaatsvinden. Zijn zoon schrijft van het standpunt van de Cock ten deze: "zelfs geloofde hij dat Israël als natie teruggevoerd zoude worden naar het land der vaderen en zag in spoorwegen en stoomboten één der middelen waardoor de profetieën betrekkelijk de groote wereldgebeurtenissen in vervulling zouden treden, doch hij stelde zich het rijk van Christus altoos voor, als een geestelijk rijk, dat met rijkdom dezer aarde niets gemeen heeft, en hij verwachtte geene andere zichtbare komst des Heeren, dan die op de wolken, om gerichte te houden over allen. De naaste toekomst stelde hij zich als eene zeer treurige voor. Hij verwachtte drukkende tijden, zoowel voor de wereld in 't algemeen als voor de gemeente Gods in 't bijzonder, waarom dan ook het woord "Zalig is hij die waakt en zijne kleederen bewaart" gedurig door hem werd herhaald. Het woord der profetie was hem evenwel een woord van bemoediging en vertroosting, en hoe groot ook de afval van die dagen wezen mocht, hij vond troost in het vaste vertrouwen dat de Heere eenmaal over al Zijne vijanden zoude zegevieren en Zijne gemeente tot een lof stellen op aarde." Wij hebben dit naar voren menen te halen omdat ook vandaag allerlei opvattingen aangaande de wederkomst van Christus worden uitgedragen die niet zijn naar Gods Woord en de belijdenis der Kerk. Het Oude Testament spreekt niet over een duizendjarig rijk. De Zaligmaker Zelf en de apostelen in hun brieven hebben er evenmin van gesproken. Wanneer over de binding van de satan wordt gesproken wil dit niet zeggen dat hij dan totaal machteloos zal zijn, maar het wil zeggen dat hij de verbreiding van het Evangelie onder de volken niet zal kunnen tegenhouden. De prediking van vrije genade vanaf de hemelvaart tot de wederkomst zal hij niet kunnen verhinderen. Vlak voor de wederkomst zal hij nog een korte tijd worden losgelaten. Dat zal de grote verdrukking zijn. Dan zal Christus wederkomen en zullen alle doden opgewekt worden. Christus houdt dan het eindgericht.

Aan het einde gekomen van de artikelen over de prediking van Ds. de Cock is het misschien dienstig enkele samenvattende slotopmerkingen te maken.

Het is een ernstige zaak wanneer er over wezenlijke, zaken gezwezen wordt in de prediking. Ze worden dan wel niet tegengesproken of ontkend, maar ze komen niet aan de orde. Een stilzwijgend voorbijgaan aan bepaalde waarheden brengt een ontkennen en bestrijden van die waarheden voort. Dat leert ons de kerkgeschiedenis. Een reëel gevaar in onze dagen! De Cock moest spreken over zaken die in zijn dagen in meerdere of mindere mate verzwegen werden. Zijn prediking werd gevoerd door de Institutie van Calvijn, door de Dordtse Leerregels, door de

kanttekeningen, door de oudvaders. De werken der Reformatie en der Nadere Reformatie waren voor hem van grote betekenis. Zijn prediking was onderscheidend. Het was prediking van twee wegen. Duidelijk stelde Hij dat God de Eerste is in het zoeken van zondaren. De vrijmachtige en eeuwige verkiezing Gods is de eerste oorzaak van zalig worden. Hij predikte de doodstaat van de mens, zijn doemwaardigheid, zijn onmacht ten goede. Hij waarschuwde tegen valse profeten en valse gerustheid. Het ontdekkende werk van de Heilige Geest kwam aan de orde. De Zaligmaker en Zijn werk werd gepredikt. Zijn prediking was bevindelijke prediking. Hij bracht een eenvoudige prediking. Het klonk door dat het vrije soevereine genade is, dat er niets van de mens bij is. Hij koos positie tegen het chiliasme van Scholte. Eeuwig wel en eeuwig wee heeft hij met ernst en liefdevolle bewogenheid voorgehouden aan de hoorders.

Wij hebben geprobeerd u enigermate een indruk te geven van de prediking van de Cock. Er zij onder de nazaten van de Afscheiding een terugkeer tot de inhoud van de prediking van de Cock, voorzover er een afwijken gevonden wordt. Daar waar een gaan mag zijn in het spoor zoals dat door de Cock werd gevolgd zij een voortgaan in dat spoor. Moge de Heere die prediking gebruiken tot bekering van onbekeerden en tot verdere onderwijzing en leiding van kleinen en groten in de genade, opdat Hij in en door Zijn eigen werk verheerlijkt worde.

Ds. A. van Heteren.

Ds. P. van Zonneveld

Dezer dagen was het 25 jaar geleden, dat onze medewerker Ds. Van Zonneveld in het ambt van dienaar des Woords werd bevestigd en dat hij zich aan zijn eerste gemeente Bennekom verbond. Later ging hij naar Papendrecht en toen naar Leerdam en weer later naar Doornspijk. Nu staat hij sinds kort in de gemeente Driebergen.

Ter gelegenheid van dit feit heeft de kerkeraad van Driebergen hem en zijn echtgenote - ze waren kort tevoren 25 jaar getrouwd - een receptie aangeboden. Die receptie werd gehouden op woensdag 21 november j.l.

We zijn er des middags geweest om hen samen met hun kinderen ook namens het bestuur en de hele lezerskring van Bewaar het Pand van harte geluk te wensen. Er werden geen toespraken gehouden, althans des middags niet, maar de vele gelukwensen die uitgesproken werden waren er uiteraard niet minder hartelijk om.

Het ontbrak niet aan belangstelling. We ontmoetten de meeste andere commissieleden. Het was een komen en gaan van gemeenteleden, predikanten, studenten, mensen uit andere gemeenten, vrienden enz. Er werd een en ander ter verfrissing aangeboden. Er heerste een goede sfeer. Hoe het 's avonds geweest is kunnen we, als we dit schrijven, nog niet zeggen, maar we menen er wel vanuit te mogen gaan, dat velen gekomen zijn om de jubilaris, zijn echtgenote en hun kinderen van harte geluk te wensen.

De dag van jubileren is weer voorbij. De tijd om te arbeiden is weer angebroken, of beter gezegd: nog niet ten einde. De Heere moge het hele gezin in Zijn gunst gedenken en ook onze vriend en ambtsbroeder nog vele jaren geven om te arbeiden in Zijn koninkrijk. In het bijzonder denken we daarbij aan de huidige gemeente Driebergen, aan onze kerken in het algemeen en eveneens aan onze stichting en ons blad Bewaar het Pand. We hebben de toezegging van artikelen, waar we dus naar uitzien. We kunnen ons voorstellen dat de drukte van het verhuizen en de arbeid in een nieuwe gemeente en nu dit jubileum niet bevorderlijk zijn voor het schrijven van artikelen. Maar we hopen toch dat we binnen niet al te lange tijd het eerste artikel in ons blad kunnen plaatsen.

B.

Ds. M. Vlietstra

Deze dienaar des Woords, evenals Ds. Van Zonneveld aan Bewaar het Pand verbonden, thans nog te Bunschoten, heeft zoals bekend is een beroep naar de gemeente Zeist aangenomen. Alles is daar in gereedheid

gebracht om haar predikant te ontvangen. Ds. Vlietstra hoopt D.V. zondag 2 december a.s. in de avonddienst van zijn tegenwoordige gemeente afscheid te nemen. De bevestiging en intrede te Zeist zijn bepaald op D.V. vrijdag 14 december a.s. Ds. Van Zonneveld zal de bevestiger zijn.

B.

Grieken en barbaren

5

"Daarom heeft God hen overgegeven tot oneerlijke bewegingen; want ook hun vrouwen hebben het natuurlijk gebruik veranderd in het gebruik tegen nature; en insgelijks ook de mannen, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hun lust tegen elkander, mannen met mannen schandelijkheid bedrijvende, en de vergelding van hun dwaling, die daartoe behoorde, in zichzelf ontvangen."

Rom. 1 : 26 en 27.

a. Homofilie in Paulus' dagen

De homofilie en de lesbische relatie (= geslachtelijke relatie tussen vrouwen) zijn niet van vandaag of gisteren. In de dagen van de apostel Paulus waren ze een bekend verschijnsel onder Grieken en barbaren.

Men keek er niet vreemd van op. Ze werden voluit geaccepteerd.

In zijn brief aan de Romeinen laat de apostel het licht van Gods openbaring vallen op deze alom erkende maar tegen-natuurlijke relaties. In Rom. 1 : 18 schrijft hij over de toorn van God die geopenbaard wordt van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen. Op de Dag van de openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods zal er verdrukking en benauwdheid zijn over alle ziel des mensen die het kwade werkt, eerst van de Jood maar ook van de Griek, maar heerlijkheid en eer en vrede een ieder die het goede werkt, eerst de Jood maar ook de Griek. Want er is geen aanneming des persoons bij God.

Grieken en Barbaren mogen de homofilie en de lesbische relatie geoorloofd vinden, de God van Israël, de Vader van de Heere Jezus Christus, de Schepper van hemel en aarde zal daarover Zijn toorn openbaren. Een toorn die zich in het heden reeds zal manifesteren. Met "ongerechtigheid" bedoelt Paulus in 1 : 18 de wetteloosheid, de ongebondenheid van het van God en Zijn openbaring vervreemde leven: Deze ongerechtigheid is het gevolg van wat hij noemt de "goddeloosheid" d.i. de ontarding van het ware godsdienstige leven. Grieken en barbaren houden de Waarheid Gods in ongerechtigheid ten onder.

De kennis van God, van Zijn majesteit en hun verantwoordelijkheid tegenover God, hindert hen naar eigen wetteloze praktijk te leven. Zij onderdrukken die kennis van God uit de natuur met geweld, door zich over te geven aan de zonde. Maar terwijl zij zich aan deze zonden overgeven, openbaart zich daarover de toorn van God, hun Schepper. Die toorn bestaat daarin dat God hen overgeeft aan de zonde zelf. Door de zonde met geweld door te drijven wordt de mens een slaaf van de zonde. Wat voor hem vrijheid is in ongebonden sexuele relaties, is niet anders dan slavernij. Een droevig verschijnsel: de mens die God prijsgeeft, wordt zelf overgegeven aan de tirannie van de zonde. God geeft hen over in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinheid om hun lichamen onder elkander te onteren, 1 : 24. Met deze onreinheid, akatharsia, bedoelt Paulus de tegennatuurlijke geslachtelijke zonde.

Er vindt een heilloze omkering plaats van de door God gestelde heilzame orde: het natuurlijk geslachtelijk verkeer van de man met de vrouw wordt a.h.w. ingeruild voor tegennatuurlijk geslachtsverkeer: homosexualiteit, paedasterie (geslachtsverkeer met kinderen) en lesbische liefde: Veelvoorkomende relaties onder de heidenen.

Over deze geslachtelijke excessen openbaart zich de toorn van God. God geeft de mens als mens prijs die Hem als God niet erkent en dient. Hij ontvangt de vergelding van zijn dwaling in zichzelf: het is niet onmogelijk dat Paulus hier ook denkt aan de geslachtsziekten die gevolg zijn van deze tegen-natuurlijke praktijken.

Het heeft hun niet goed gedacht God in erkentenis te houden. M.a.w. zij hebben er

geen prijs op gesteld God als God te erkennen. Grieken en barbaren nemen een laatdunkende houding aan tegenover hun Schepper. God wordt als een te verwaarlozen faktor uitgeschakeld. Hoewel het werk der wet geschreven is in hun harten, 2 : 15, gaan zij dóór, tegen beter weten in. De aanklagende stem van het geweten wordt tot zwijgen gebracht, overstemd door de tegen-natuurlijke seksuele hartstochten. Hoewel zij het recht Gods weten, 1 : 32 (namelijk dat degenen die zulke dingen doen des doods waardig zijn), niet alleen dezelve doen, maar ook mede een welgevallen hebben in degenen die ze doen. Men heeft er behagen in dat de natuurlijke omgang tussen man en vrouw wordt ingeruild voor een tegen-natuurlijke. Deze praktijken worden hartstochtelijk bedreven, gestimuleerd en toegejuicht.

Het is duidelijk dat de apostel ook de heidenen, al missen zij de profetische openbaring van de God van Israël, verantwoordelijk stelt tegenover hun Schepper. Zij zijn immers ook uit Zijn handen voortgekomen. Ook voor hen is er in het houden van Zijn geboden of het doen van de werken der wet geschreven in hun harten, 2 : 15, grote loon.

Anderzijds laat hij ook weten dat de seksuele ontarding onder de heidenen hen onder de toorn van God stelt. Zij ontvangen het loon van hun dwaling in zichzelf.

Als Paulus deze beschrijving geeft van de seksuele praktijken in zijn dagen, dan doet hij dat niet uit de hoogte maar als een met zijn naaste bewogen dienstknecht van Christus. Hij is een apostel der heidenen en zoekt het heil voor de heidenen. Het is zijn begeerte dat zij tot de kennis van God en van Christus komen. Want dat is het eeuwige leven dat zij Hem kennen, de enige waarachtige God en Jezus Christus die Hij gezonden heeft.

b. Homofilie nu

Wij horen de laatste tijd nogal eens van akties, door homofielen gevoerd, tegen christenen die met Paulus over hun praktijken het ontdekkende licht van Gods openbaring doen schijnen. Het is duidelijk dat Paulus de homofilie niet verdedigt maar verwerpt. Paulus veracht niet de homofiel maar de homofilie. Niettemin staat het standpunt van de homofielen met het getuigenis van de apostel op gespannen voet. Hun activiteiten noemt Paulus ronduit "schandelijkheid" (1 : 27). En dat niet omdat hij een vertegenwoordiger is van een kleinburgerlijke moraal maar omdat hij in rekening staat met zijn Zender, de Heere, Jezus Christus, Zoon van de Schepper van hemel en aarde, Wiens wil voor allen wet is. Wiens wil voor allen heilig en goed is. Wiens wil niet straffeloos kan worden verwaarloosd.

Vrijdag 17 juni 1983 deden enkele tientallen homofielen een inval in het bureau van de EHAH gevestigd in de Willemstraat te Amsterdam. Het bureau trachtte hulp te verlenen aan homofielen in hun pogingen om met hun verleden te breken. Een groot aantal dossiers met zeer persoonlijke gegevens werd meegenomen, zonder dat de politie die te hulp geroepen was dit trachtte te verhinderen. Geen wonder dat de medewerkers van het bureau het idee kregen vogelvrij te zijn verklaard.

Anderzijds krijgt een kerkelijke synode een hartelijke felicitatie met het feit dat een deputatenrapport had "bewezen" dat de homofiel zich door de Bijbel echt niet veroordeeld hoeft te weten. Van God mag je mens zijn zoals je zelf wilt: "Liefde" mag je zelf invullen.

Ook op dit punt gaan broeders van hetzelfde huis uiteen. Het kan ons bekend zijn dat er in onze eigen christelijke gereformeerde kerken zijn die met de homofilie en homoseksuele praktijken geen moeite hebben: Homo's aan het heilig Avondmaal. Het is geen punt meer.

Laten we goed bedenken dat wij homofielen geen christelijke dienst bewijzen door hun praktijken te zegenen. Paulus zegt het duidelijk in Rom. 1 : 18: De toorn Gods wordt geopenbaard in de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen. Hij spreekt over schandelijkheid in 1 : 27 als hij denkt aan mannen die het natuurlijk gebruik der vrouw nalaten en verhit zijn geworden in hun lust tegen elkander.

Maar het is barmhartigheid als wij homofielen met deze eerlijke apostolische beoordeling konfronteren. De barmhartighe-

den van de goddelozen, hoe christelijk en gereformeerd zij zich ook verkleden, zijn ontzettend wreed. Laat zonde zonde blijven. Laat God God blijven.

Tenslotte: We horen van een nieuwe epidemie AIDS, een veel voorkomende ziekte onder drugsverslaafden en homofielen. Bijnaam: de homoplag. Voor vijftig procent heeft deze ziekte een dodelijke afloop. De andere vijftig procent blijft ongeneeslijk ziek. Symptomen: huidkankergezwellen, koorts en afnemend van het lichaamsgewicht. De homovereniging C.O.C. reageerde woedend op de bewering van iemand die deze ziekte in verband bracht met Rom. 1 : 27. Daar staat dat zij de vergelding van hun dwaling in zichzelf hebben ontvangen.

We moeten inderdaad voorzichtig zijn met onbewezen stellingen. Wij zullen niet moeten redeneren als de discipelen toen zij de blindgeborene zagen: Heeft deze gezondigd of zijn ouders? We moeten voorzichtig zijn met het leggen van een oorzakelijk verband tussen de homofiele levenspraktijk en deze ziekte. Maar afgezien van de vraag of AIDS de vergelding op hun dwaling, 1 : 27, is, homofilie is een dwaling. Een doolweg van de mens die de openbaring Gods niet verstaat en wil verstaan. Een weg naar het kasteel Twijfel, eigendom van de reus Wanhoop (Bunyan, De Christenreis). Dat is op zich erg genoeg!

Ds. L.W. van der Meij.

De Schrift alleen! De Schrift alles!

De herdenking van en de bezinning op de hervorming is geboden, want de hervorming spreekt van 's Heeren daden.

Daden, die ook in het persoonlijke leven spreken. Ja, was dat niet het geval geweest, dan hadden de reformatoren zo niet kunnen werken en spreken, gelijk ze gedaan hebben. Het Woord des Heeren is door hun ziel gegaan. Het is voor hen geworden "het Woord des levens". Met welk een liefde gingen zij niet met het Woord Gods om. Welk een getuigenissen lieten zij van het Woord horen. Hoe hebben zij zich voor het Woord des Heeren ingezet, tot verheerlijking van 's Heeren Naam, tot weerlegging van Rome's leer en tot zegen van het volk.

Voor het Woord des Heeren werd Maarten Luther ter verantwoording geroepen op de Rijksdag te Worms, 18 april 1521.

Toen de kanselier Luther vroeg of hij zijn geschriften wilde herroepen, antwoordde hij: wanneer ik niet overtuigd word door argumenten, die op correcte en evidente wijze uit de Heilige Schrift genomen zijn, zal ik ze niet herroepen. Want ik geloof noch paus noch concilies, daar het vaststaat, dat ze al te dikwijls gedwaald hebben, zo ben ik door de bijbelwoorden, die ik aanhaalde overwonnen en mijn geweten is gebonden in het Woord van mijn God". Niets nam hij terug van wat hij gevonden had in Gods Woord. Hij wilde het niet, Hij kon het niet!

Toen Luther de oproep ontving om op de Rijksdag te verschijnen, was hij juist bezig met de verklaring van Magnificat, oftewel de lofzang van Maria. Hoe anders ging Luther te werk dan Rome. Het Rome van toen en het Rome van nu. Enkele uitspraken omtrent Maria van Rome zijn geheel in strijd met Gods Woord. Rome stelt, betuigt: Maria is medeverlosseres. "God heeft Maria geenszins als een louter passief werktuig gebruikt, maar zij werkt in vrijwillig geloof en gehoorzaamheid aan het verlossingsmysterie mee". "Maria is in de orde van de genade onze moeder". "Maria is onze voorspreekster". "Ten hemel opgenomen, gaat zij voort met ons de gaven van het eeuwige heil te bezorgen". Maria brengt het eeuwige leven in ons voort. "Door prediking immers en het doopsel brengt zij zonen ter wereld, van de Heilige Geest ontvangen en uit God geboren voor een nieuw en onsterfelijk leven".

Welk een onschriftuurlijke belijdenissen zijn dit! Hoort nu wat Luther laat horen: "Maria spreekt (n.l. in haar lofzang) hier uit eigen ervaring, waarin ze door de Heilige Geest verlicht en geleerd is. Niemand kan God en Zijn Woord recht verstaan dan door de Heilige Geest. Maria heeft persoonlijk ervaren hoe de Geest haar verlicht en onderwezen heeft. In deze ervaring leert de Heilige Geest als in Zijn eigen school. Hier buiten worden slechts op schijn bedachte woorden geleerd, de woorden blijven woorden. We

kunnen de Heere slechts kennen door het werk, dat Hij in ons doet, omdat Hij het ons laat ervaren. Nadat Maria aan zichzelf ervaren heeft, dat God in haar zo grote dingen werkt, hoewel ze toch gering, onaanzienlijk en veracht was geweest, leert de Heilige Geest haar deze rijke kennis en wijsheid dat God zo'n Heere is. Die niet anders doet dan verhogen wat laag is en vernederen wat hoog is en daar ontvlamt haar hart voor Hem en stroomt over van vreugde. Daar is de Heilige Geest aan het werk. We moeten persoonlijk het werk van God geproefd hebben om het te verstaan.

Het Woord alleen! Het Woord alles! Zo werd het ook almeer voor Luther zelf. Twee dagen voor zijn dood, 18 februari 1546 schreef Luther: "Vergilius in zijn herdersgedichten kan niemand begrijpen, als hij niet eerst vijf jaar herder is geweest. Cicero in zijn brieven begrijpt niemand werkelijk als hij niet 25 jaar in de politiek is geweest. De Heilige Schrift zal niemand genoeg beproefd hebben als hij niet honderd jaar met profeten als Elia en Elisa, met Johannes de Doper, Christus en de apostelen de gemeente heeft bestuurd. Waag je er niet aan dit Goddelijk heldenlicht te doorgronden, maar buig je diep aanbiddend over Zijn sporen. Wij zijn bedelaars. Dat is waar!"

"Bedelaars zijn wij en niet meer". Dat staat in Luthers testament. Staat in de genoemde woorden zijn armoede getekend. Enerzijds wel, maar anderzijds zijn rijkdom. Want is dat nu juist niet het heerlijkste wat er is, om als bedelaar te mogen komen daar en te mogen zijn daar waar uit een nooit uitputtelijke bron de rijke volheid van genade geschonken wordt en dat om niet? Daar wordt verkregen genade voor genade. Hier wordt bevestigd: "armen worden met goederen vervuld". Dat heeft Luther ervaren. En zijn ervaring is de ervaring van bedelaars. Van bedelaars nu!

Het bovenstaande schreef Ds. M.C. Tanis in zijn kerkblad. We menen er goed aan te doen dit aan onze lezers door te geven.

B.

Boeken

Het is al geruime tijd geleden, dat ik bijzondere aandacht vroeg voor enkele boeken. Er is nu reden om de belangstelling te vragen voor twee boeken en wel de volgende:

1. **Overdenkingen rondom een weggelopen slaaf** door Ds. H.C. van der Ent.

Dit boek verscheen enige maanden geleden. Er zijn al vele exemplaren van verkocht, maar de uitgever heeft nog voldoende voorraad om aan de belangstelling te voldoen. Het is natuurlijk nodig dat men zijn belangstelling toont door een of meer exemplaren te kopen. Dat kan rechtstreeks bij de uitgever, maar ook via de boekhandel. Wil men dat via mij doen, dan is dat ook goed. Het is wel van belang dat men er geen maanden mee wacht. Het is in deze wintermaanden de beste tijd voor goede boeken. En onze lezers weten hoe onze vriend en medewerker schrijft. Het is alles degelijk, gegrond op Gods Woord, onderwijzend en waarschuwend, goed leesbaar voor onze jeugdigen, maar eveneens voor ouderen. Laat dit berichtje een goede stoot mogen zijn voor de verkoop van een groot aantal exemplaren van het boek. Ik hoop dat de uitgever me binnenkort kan vertellen, dat hij door zijn voorraad heen is. Nu is het woord aan onze lezers.

2. **David een man des geloofs** door Ds. P. Sneep.

Enige maanden geleden heeft de uitgever van dit prekenboekje aan ons het restant tegen een voordelige prijs aangeboden bij bestelling van ten minste 10 exemplaren gelijk. Ik heb toen vele kerkeraden aangeschreven en er kwamen veel aanvragen binnen, boven verwachting. Ik stuurde alle bestellingen door naar de uitgever, die voor de afwerking zou zorgen. Maar toen bleek dat zijn voorraad belangrijk minder was dan hij geschat had. Dit had tot gevolg dat vele bestellingen niet konden worden uitgevoerd. Dat heeft de desbetreffende kerkeraden teleurgesteld. Dat is te begrijpen. Nu is er een mogelijkheid, dat het boekje herdrukt wordt, maar dan moeten er nog zo'n 300 besteld worden, dus los van de bestellingen die nog niet zijn uitgevoerd. Driehonderd is toch niet zoveel. Het boekje is erg geschikt voor

uitreiking aan bejaarden of bij bijzondere gelegenheden. Ik zou dus een beroep willen doen op kerkeraden en eventueel verenigingen om bij mij bestellingen te doen. Bij 10 exemplaren zal de prijs weer f 10,- per stuk kunnen zijn, althans wanneer er voldoende bestellingen binnenkomen. Ik wacht.

B.

Van Hoytema-kalender 1985

Aan deze kalender is veel arbeid, zorg en kosten besteed. Bovenstaande afbeelding spreekt voor zichzelf. Een verdere aanbeveling lijkt ons overbodig.

De kalender is een uitgave van A.G. Schoonderbeek, Jordaan 40, 1251 PD Laren. De prijs van de kalender is f 22,90.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 91

"En zij voerden hem af naar Gaza, en bonden hem met nenen, en hij was malende in het gevangenhuis."

16 : 21b.

In de gevangenis zitten is geen pretje. In natuurlijk opzicht niet en geestelijk nog minder. In het laatste geval wordt men met eigen schuld gekonfronteerd. De duivel maakt er gebruik van. Hij is de verklager der broederen. Hij zoekt de zodanigen tot in de wanhoop te brengen. Men ziet dan nergens uitkomst. De duisternis omringt de zodanigen. Hij komt als de vorst der duisternis bij de zodanigen dagelijks op bezoek. En dan is "kwellen" zijn enig doel. Donkere nachten worden dan beleefd en de dagen der duisternis zijn dan ook vele. Wie zal uitkomst geven, wordt een benauwende vraag, te meer daar de Heere Zijn aangezicht verbergt. Een stukje hel wordt dan beleefd. Men vindt benauwdheid en droefenis.

Dergelijke belevenissen horen tegenwoordig tot het verleden. Men weet er niet meer van wat het zeggen wil, om eigen schuld in de banden te moeten verkeren. Duisternissen zijn er niet. Angsten der hel kent men niet en banden des doods verschrikken niet. Men leeft alle dagen vrolijk en prachtig. Men is rijk en verrijkt en heeft geen dings gebrek. Terwijl ik deze dingen schrijf, komen zij mij duidelijk als "bijbels" voor de geest. Ik hoop dat dit bij jullie ook zo is. Lees psalm 116 en meer anderen er maar op na. In de psalmen kijk je de heiligen in het hart, zo is wel eens gezegd. En dat is waar ook. Maar dat houdt dan ook in, dat als men een heilige is, dat is een door de Heere afgezonderde, men de gesteldheid van het eigen hart in de psalmen tegenkomt. En wanneer dat nooit gebeurt, zet dan achter een vermeend geestelijk leven

maar een groot vraagteken. Al Gods kinderen worden bijbels geleid en vinden daarom hun portret ook in de bijbel.

Simson in de gevangenis door eigen schuld. Als dit alleen maar een stukje menselijke geschiedenis was, dan zou dit nog met een vervolghoofdstuk over allerlei ellende kunnen worden uitgebreid, om er dan een punt achter te zetten, met een triest einde als herinnering.

Doch we hebben hier te doen met meer dan alleen een stukje menselijke geschiedenis. Dit stuk geschiedenis is heilsopenbaring. Simson die begonnen was Israël te verlossen, heeft dat werk der verlossing niet kunnen volbrengen. Hij is daardoor geen "volkomen" verlosser geweest.

Hij is zelf in een zodanige onredbare toestand terecht gekomen, dat hijzelf ook verlost moest worden. En dit roept om Hem. Die gekomen is om een volkomen verlossing teweeg te brengen. Om dit nu te kunnen doen, moest Hij de weg gaan die Simson heeft moeten bewandelen. Dat is een weg van diepe vernedering. Simson moest die weg gaan uit oorzaak van eigen schuld. De Heere Jezus wilde die weg gaan uit oorzaak van overgenomen schuld. Daar komt Zijn onpeilbare liefde in tot openbaring tot Simson en tot allen die in hun leven hebben geleerd zich niet boven Simson te kunnen verheffen.

Hij is gevangen genomen. Zij hebben Hem geblinddoekt en geslagen, zie Luc. 22 : 64. Zij hebben met Hem gehandeld naar hun duivels welbehagen. Van de ene rechter is hij naar de andere gebracht. Nergens kon men enige schuld tegen Hem vinden en toch is Hij overal des doods schuldig verklaard. Toen hebben zij Hem vervoerd naar "buiten Jeruzalem". Daar is Hij gekruisigd. Daar heeft Hij spot en smaad en hoon moeten verdragen, benevens alle pijnen aan lichaam en ziel die door Hem moesten worden geleden. Hij heeft als geen ander de banden van de dood voelen knellen terwijl de angsten der hel Hem verschrikten. Hij verkeerde drie uren lang in de buitenste duisternis. Dat was de duisternis der hel, die Hij door moest. Hoe zijn toen alle Filistijnen op Hem afgekomen. Een stierenheer uit Basan sterk van krachten en fel verwoed omringde Hem aan alle zijden, zodat Hij klagen moest: Mijn God, hoe zwaar, hoe smartelijk valt dit lijden voor Mijn gemoed. De gehele hel omringde Hem. De duivel omarmde Hem, om Hem de verzenen te vermorzelen, om Hem geheel en al machteloos maken.

Toen dat gebeurde was voor Hem de eeuwigheid aangebroken. Het eeuwige straflijden in de hel werd door Hem in de tijd, waarin de eeuwigheid als het ware was samengeperst, gedragen. En dit deed Hem uitroepen: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Geen pen is in staat om te beschrijven wat door Hem in deze Satanskerker, in deze hellediepte is doorleden. En dat terwijl Hij nooit iets onbehoorlijks gedaan heeft.

Hij heeft dat willen ondergaan omdat Hij een volkomen Zaligmaker wilde zijn, en ook moest zijn, krachtens de overeenkomst daartoe gesloten, reeds in de eeuwigheid. Hij heeft dit willen zijn opdat Simson, wiens zoon was ondergegaan, verlost zou kunnen worden. Opdat Simson in de schaduw van de vleugelen van de Zon der gerechtigheid zou kunnen verkeren, welke Christus is.

Wat Simson niet volbrengen kon, is door die meerdere Simson, Christus Jezus volbracht geworden, opdat Simson zelf gered zou kunnen worden.

En Simson niet alleen. Want Christus Jezus is de Verlosser van gans Israël. Hij is daarvan de volkomen Verlosser.

Dat wordt niet geleerd door diegenen die wel Israël worden genaamd, doch het in waarheid niet zijn. Die zijn er altijd veel geweest en zo zijn er nu nog velen. Het zijn kinderen des verbonds. Zij dragen het merk- en veldteken van Koning Jezus aan hun voorhoofden. Doch zij leven in de wereld. Zij hebben aan de Koning, Wiens merk- en veldteken zij dragen - de Heilige Doop - niet de minste kennis en ook niet de minste behoefte. Je treft hen ook nooit in de gevangenis aan. Zij leven vrij en leven blij. Verlossing is voor hen een overbodige zaak, al roemen zij er nog in. Hun roem is derhalve ijdel.

Doch de ware Israëlieten leren het als een wonder zien dat de Heere Jezus een vol-

komen Verlosser is. Dat Hij dé volkomen Verlosser is en dat er nergens anders enige zaligheid te zoeken of te vinden is. Want naar eigen waarneming zijn zij volkomen verloren. Zij zitten in de gevangenis. Zij zijn met banden des doods omringd. Zij zijn blind en zien nergens uitkomst. De duisternis omringt hen. De buitenste duisternis wacht hen. Zo vrezen zij. Wie zal hen verlossen? Zij wenen en smeken, gelijk Jacob de stamvader van het volk Israël dat deed, zie Hosea 12 : 4 en 5. Zij moeten verlost worden.

Wat is het voor de zodanigen een wonder, als de Heilige Geest, Die in al de waarheid leidt, dezulken de ogen komt openen voor de Heere Jezus Christus. Dan zien zij een mogelijkheid van zalig worden buiten zichzelf. Hun blinde zielsogen zijn dan geopend. Alles wat aan Hem is, komt hen dan gans begerlijk voor. Zij strekken dan met een heilbegeerig hart de handen des geloofs naar Hem uit.

Dit doen zij omdat de Heilige Geest het daartoe zo noodzakelijke geloof in hun harten werkt. Dit brengt hen tot het aannemen van Hem, Die hen dan boven alles liefelijk en dierbaar is. Hij wordt dan van alle zijden gezien en bewonderd.

Hij heeft geleden aan lichaam en ziel, waarmede zij zo zeer gezondigd hebben. Hij is de vervloekte, smartelijke, smadelijke dood des kruises gestorven, daar zij anders de eeuwige dood hadden moeten sterven. Zij hebben Hem dan boven alles en allen lief, meer dan geld en goed, meer dan vrouw en kinderen, meer dan wie ook, omdat Hij voor hen een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden is. Hij wordt dan door de toepassende werking van de Heilige Geest door hen als de volkomen Verlosser gezien en ook bevonden. De zodanigen krijgen te verstaan, omdat het door woord en Geest krachtig op hun ziel gedrukt wordt, dat Hij met ene offerande een volkomen genoegdoening heeft teweeggebracht. Met andere woorden: De Heilige Geest bekrachtigt het bevrijden-de Woord van God zodanig aan het hart, dat men het dan geloven moet, dat God in gunst en niet in wraak Zijn lust heeft, daar de hitte van Zijn gramschap geblust is, in het dierbare bloed van de Heere Jezus Christus. Vanwege de weeromstuit van zulk een beleven, wordt dan wel eens tot de eigen ziel gezegd: Gij zijt verlost, God heeft u welgedaan.

Wanneer het oog des geloofs op deze meerdere Simson geslagen mag zijn, dan staat Hij als het Zonnekind hoog in het zenit (toppunt aan de hemel). Dan vallen alle schaduwen weg. Dan is er maar Eén Verlosser meer, en dat is Jezus Christus en Die gekruist. Men heeft dan aan Hem ook alleen genoeg en van Hem krijgt men nooit genoeg. Dit te beleven, zij alle lezers uit genade gegeven. Dan krijgt de Verlosser de eer, en de ziel vaart er eeuwig wel bij.

Ook voor ditmaal jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Uitgaven van Den Hertog

Postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-3434

2. **Ons doopformulier** door Ds. C. Harinck. Dit boek verscheen in eerste druk in 1966. Er bleek behoefte te bestaan aan een herdruk. Toen ik mij - aldus de schrijver in een Woord vooraf - zette tot een correctie van de oude uitgave, rees bij mij de behoefte om het geheel te herzien en te herschrijven. Het is zodoende een nieuw boek geworden. Ik geloof dat het verdiept is en meer ingaat op vragen, die bij het lezen van het doopformulier opkomen. Er leven veel vragen rondom de kinderdoop. Het doopformulier stelt ons midden in de problematiek van de Gereformeerde Gezindte. Om die reden heb ik ook meer recente studies over het doopformulier en de doop in mijn onderzoek betrokken. Uit die studies blijkt, dat het gevaar voor automatisme nog steeds aanwezig is. Een onderzoek van Calvijs gedachten over de doop, brengt aan het licht, dat bij Calvijs de verkiezing Gods op de achtergrond steeds meespeelt, al domineert dit niet. Maar de erkenning van Gods vrijmacht bewaart wel voor een verbonds-idealisme en benadrukt de persoonlijke inwilliging van het verbond. Ook blijft daardoor het karakter van het genadeverbond onaangetast. Ik hoop dat het lezen van de verklaring van het doopformulier velen zal brengen tot het beleven van hun doop.

Ook hoop ik dat het verbond Gods, waarvan de doop een teken en zegel is, ons de troost zal brengen dat God Zijn waarheid nimmer zal krenken, maar eeuwig Zijn verbond zal gedenken. Dit verbond, dat steeds bezegeld wordt in de doop, biedt perspectief voor de donkere toekomst. Omdat er mede behoefte was aan een verklaring van het formulier voor de volwassendoop, heb ik een reeds door mij gepubliceerd artikel over dit onderwerp, uitgebreid en herschreven. Vanwege de actualiteit van de herdoop, meende ik het nodig te zijn ook hieraan aandacht te besteden.

Tot zover Ds. Harinck. We hebben dit boek met veel aandacht gelezen en zijn telkens weer getroffen door de rijke inhoud. Achtereenvolgens handelt de schrijver over de volgende onderwerpen - de meeste met onderverdelingen - : Vanwaar is ons doopformulier? Verdeling van het doopformulier. De leer van de doop in het algemeen. De leer van de kinderdoop in het bijzonder. Het gebed voor de doop. De vermaning aan de ouders. De doophandeling. Het dankgebed. De originele tekst van het doopformulier. De volwassendoop. Herdoop. Tenslotte volgt er een opgave van geraadpleegde literatuur. Om een indruk te geven van de wijze waarop de schrijver de stof behandelt willen we het laatste gedeelte overnemen van wat Ds. Harinck schrijft over de roeping der ouders: En de ouders zullen gehouden zijn hun kinderen, in het opwassen, hiervan breder te onderwijzen.

We lezen op blz. 125 en 126 het volgende: Voorzover het (kind) in de bevatting gevorderd is, moet het onderwezen worden aangaande de drie stukken van de leer van de doop: de leer van ellende, verlossing en dankbaarheid.

De naamloze ellende van de mens mag niet vergeten of overgeslagen worden. Wijs uw kind op de ellende van Adams val en de rechtvaardige toorn van God, maar stel er altijd tegenover de reddende arbeid van God in Christus Jezus. Dan is er ook plaats om van de grote bevoorrechting van de doop te spreken en te wijzen op God. Die reeds, eer zij konden denken over hun ellende, hun heeft toegeroepen: "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen; maar daarin heb Ik lust, dat hij zich bekere van zijn boze weg en leve!"

Op de bevoorrechting en de verantwoordelijkheid beide moet, naar de inhoud van het woord **hiervan**, met alle ernst gewezen worden. De kinderen behoren het straks te weten wat het wil zeggen, dat zij gedoopt zijn. Zij moeten, naast de boodschap van de zonde, weten welke beloften door de doop aan hun voorhoofd verzegeld zijn. Ook de verplichting, om de God van hun doop aan te hangen, te vrezen en lief te hebben, moet door de ouders op het kinderhart gebonden worden.

Zij moeten weten, wat zij in Adam hebben, namelijk dood en verderf, en weten wat er in Christus te vinden is, namelijk leven en zaligheid.

De verbondsgeheimenissen, die de heidenen moeten missen, moeten het kind verteld worden. De grote genadewonderen van de God van Israël, moet het van kindse dagen weten, opdat in de tere consciëntie hoogachting voor Israëls God en volk zal wonen. Het geluk van die de Heere vrezen, moet het kind worden voorgehouden.

Wat treedt hier de schuld der ouders naar voren. Men spreekt met zijn kinderen over alles, behalve over God en Zijn dienst. In honderden gezinnen wordt nooit één woord gerept over de eeuwige belangen der ziel. Men is geestelijk totaal een vreemde voor elkaar.

O ouders, ziet toch toe, dat het bloed van uw kinderen niet aan uw handen kleeft, als God eenmaal rekenschap van uw rentmeesterschap eisen zal.

Zoekt van de waarde van de onsterfelijke zielen uwer kinderen overtuigd te zijn. Daarvan overtuigd te zijn is zo noodzakelijk om onze kinderen breder te onderwijzen. De liefde tot de ziel is immers de ziel van alle ware liefde. De vader en de moeder, die van de waarde van de zielen hunner kinderen recht overtuigd zijn, zullen zich het woord van de opstellers ter harte nemen. Dezen zien dat één ziel meer waarde heeft dan de gehele wereld.

Het gewicht van de onsterfelijke zielen onzer kinderen moet ons zó drukken, dat we er mee

aan de voeten van Hem komen, Die zei: "Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet."

O ouders, ziet toch de voorbeelden in de Bijbel, waar de onderwijzing de ouders de kinderen ten eeuwigen zegen werd. Denk aan Samuel, aan Salomo, aan Timotheus en vele anderen. Hoe roemt Salomo toch zijn moeder, die hem onderwees in de vreze des Heeren.

Zet u in de wegen van Timotheus' moeder Eunice, die haar jonge zoon de heilige Schriften onderwees en de grote wonderen van Israëls God verhaalde.

Onderwijst uw kinderen. Praat er mee, bidt er mee, worstelt er mee en schreit er mee, opdat ge met hen eenmaal zoudt mogen juichen en zeggen: "En Hij gedenkt tot in der eeuwigheid aan Zijn verbond".

Tot zover Ds. Harinck. Dit en nog veel meer moet ouders met kinderen en anderen toespreken. Een verdere aanbeveling achten we niet nodig.

Het boek telt 229 blz. en kost gebonden f 29.75. B.

Boekbespreking

Boeken van uitgeverij Vijlbrief Haarlem postbus 6080, postcode 2001 HB, tel. 023-249041

1. **Gedenkt uw voorgangers** door Joh. de Haas.

Dit werk bestaat uit drie delen, die handelen over de perioden 1834-1880, 1880-1915 en 1915-1945. Het bevat biografische bijzonderheden van alle predikanten, die gediend hebben in de kerk in Nederland en Duitsland, voortgekomen uit de Afscheiding van 1834. Ook zijn opgenomen de gegevens van oefenaars, voorzover zij aan een bepaalde gemeente waren verbonden. Ditzelfde geldt voor de kerken uit de Doleantie. Alle predikanten die in de Chr. Afscheiden Geref. Kerken, de Geref. Gemeenten onder het kruis, de Chr. Geref. Kerken, de Geref. Gemeenten, Oud Geref. en Vrije Geref. Gemeenten hebben gediend, hebben in dit werk een plaats gevonden. Een dergelijk werk is nog nimmer gepubliceerd.

De samensteller heeft er jarenlang aan gewerkt. Vele personen hebben hem geholpen bij het samenstellen. Van sommige personen, wier namen worden vermeld, is veel medegedeeld, van anderen weinig. Dat is gebeurd omdat er van sommigen meer bekend was dan van anderen.

Dr. F.L. Bos zegt in een Ten geleide o.a.: Het lijvige werk van de heer J. de Haas vervult mij met diep respect voor de tientallen jaren durende volharding, waarmee hij de biografische gegevens van alle mogelijke soorten gereformeerde dominees en voorgangers, die ergens gedrukt voorhanden waren, heeft verzameld en geordend, met vermelding van de bronnen. (...) Niemand die in gereformeerd domineesland van 1834 tot 1945 - 'gereformeerd' genomen in de ruimste zin buiten de nederlandse hervormde kerk - geïnteresseerd is, kan aan deze studie voorbijgaan, want de inlichtingen over zovele predikanten uit het genoemd milieu en de genoemde tijd, waarvan de bijzonderheden wijd verspreid, tot in gedrukte akten en weekbladen toe, ook maar te vinden waren, biedt De Haas ons kant en klaar als op een presenteerblaadje aan.

Een betere aanbeveling is er niet dan die van Dr. Bos. Het is werkelijk een voortreffelijk werk. De waarde ervan zou nog verhoogd zijn, wanneer van de genoemde voorgangers, voorzover dat mogelijk was geweest, ook foto's opgenomen waren.

Het driedelige werk kost nu nog f 50,-. Na 15 december a.s. wordt de prijs f 60,-. Men haaste zich dus. Het derde deel verschijnt rond de jaarwisseling.

2. **Afscheiding-Wederkeer**. Opstellen over de Afscheiding van 1834, onder redactie van Prof. Drs. D. Deddens en Prof. J. Kamphuis. We kunnen voor dit werk eerst verwijzen naar de advertentie die in het vorige nummer van ons blad heeft gestaan. Verder willen we wijzen op wat de redactie zegt in het Ten geleide: Er is getracht uit de vóórgeschiedenis van '1834', uit de geschiedenis zelf en uit het vervolg van de geschiedenis (het leven en werken van de kerken der Afscheiding) van verschillende kanten licht te laten vallen op de weg naar de wederkeer, zoals die in het Nederland van de eerste helft van de vorige eeuw werd gegaan als de weg van de gehoorzaamheid van het geloof - naar het bekende woord van Hendrik de Cock:

blind in de toekomst, ziende op het gebod. Een woord dat nog niets heeft ingeboet aan actualiteit.

Hier volgt een opsomming van de opstellen: De "Acte van Afscheiding" historisch belicht, door Ds. H. Bouma.

Afscheiding in Genève, door Prof. Drs. D. Deddens.

Het credo der Afscheiding: Dordrecht en Ulrum, door Prof. Dr. L. Doekes.

De kerk in de acte van Afscheiding, door Prof. J. Kamphuis.

De Afscheiding en de gezangenstrijd, door Drs. H. van Veen.

De Vervolgingen, door Drs. M. te Velde.

De oefenaar in de kerken van de Afscheiding in de eerste jaren na 1834, door Dr. J. Wesseling.

De Afscheiding bewaard (de strijd van Ds. S. van Velzen te Amsterdam), door Dr. C. Smits.

S. van Velzen als prediker en homileet, door Prof. Dr. C. Trimp.

Het begin van zendingsaktie door de afgescheiden kerken, door Ds. H. Bouma.

Vijf historische documenten, door Ds. H. Bouma.

Er komen veel illustraties in het boek voor. Aan het einde vinden we er een lijst van, eveneens registers van persoons- en van plaatsnamen.

Uit bovenstaande gegevens blijkt duidelijk dat we hier met een waardevolle uitgave hebben te maken. Uiteraard komt er veel in voor dat als bekend mag worden verondersteld, maar we vinden er ook veel in dat minder of helemaal niet (meer) bekend was. Daarbij komt dat de belichting door de schrijvers natuurlijk ook van betekenis is. Daarmee willen we niet zeggen, dat we het in alle opzichten met de gedachten van de schrijvers eens zijn. Om een paar voorbeelden te noemen. We denken anders over gezangen in de eredienst dan de schrijver van het desbetreffende artikel. In onze kringen wordt gunstiger gedacht over de Nadere Reformatie dan de beoordeling daarvan in dit werk. De verbondsbeschouwing die in dit boek naar voren komt is ook de onze niet. Er zou meer zijn te noemen, maar dit neemt niet weg, dat we het werk van waarde achten. Het is nu 150 jaar geleden dat de afscheiding begon. Er was in het begin al de crisis van de jeugd. In onze tijd verkeert de kerk in zekere zin ook in de crisis. De tijd is anders geworden. De afgescheiden kerk is in het algemeen niet meer wat zij geweest is. Er is nodig een wederkeer tot de Heere, ook in het persoonlijke leven.

We hebben ons gehaast om deze recensie te schrijven en een plaats te geven in dit nummer van ons blad in verband met de vóórintekensprijs, die geldt tot 15 december a.s. De prijs is nu voor dit gebonden boek van ruim 300 blz. f 32,50. De prijs wordt later f 38,95. Dat prijsverschil is belangrijk genoeg om de aanschaffing van het boek niet uit te stellen.

B.

Een wandel met God 14

Levensbeschrijving
van
Ds. J.J.A. Ploos van
Amstel

VII. De Friese gereformeerde predikantenvereniging (II)

13 oktober reeds vergaderden de broeders opnieuw. Nu ten derde male. Ditmaal weer in Sneek. Als nieuwe figuren verschenen nu de H.H. Gemser, Griethuysen van Burgwerd, Fernhout, Jaarsma, Oosterhuis, Reynenberg van Ternaard en de Hoest. Ds. van Apeldoorn hield een referaat over "het gezag der formulieren van enigheid", stelde o.a.: "6°. Ieder lid der kerk, die haar belijdenis prijsgeeft, verbreekt zijn eenheid met haar en plaatst zich feitelijk buiten haar gemeenschap" en eindigde met de opwekking om niet gelijk velen "onze zegestandaards weg te werpen en met kinderrammelaars om te lopen". Kasteel vertelde nu van het Kollumer geding. Een jonge dame was met attestatie ingekomen en had geweigerd zich uit te laten omtrent haar geloofsovertuiging, de inschrijving was haar geweigerd, de kerkeraad was aangeklaagd, door 't classicaal Bestuur in het gelijk gesteld, doch door 't Prov. Kerkbestuur - hoewel in zijn meer-

derheid rechtzinnig - veroordeeld om de inschrijving te doen geschieden. Kasteel eindigde: "zien we naar beneden, dan is er geen doorkomen aan deze zaak te zien; zo machtig zijn de tegenstanders en groot de bezwaren. Toch vindt men bij het waarheid-lievende volk te Kollum angst noch vrees. God-zelf heeft vele vromen vastgezet in de overtuiging, dat het niet anders kon en niet anders mag, er kome dan van, wat er kome. Hem is de zaak in handen gegeven en in zijn handen wensen wij ze te laten". Ook Ds. Buiskool en Ds. Griethuysen van Burgwerd verhaalden van hun dreigende conflicten, en niet het minst sprak Ploos hun moed in. Over een voorstel om een vergadering met kerkeradsleden te houden tot bespreking van een juiste gedragslijn . . . konden de broeders het nog niet eens worden.

Op 10 februari van het volgende jaar 1886 vergaderden de Friese Gereform. predikanten ten vierde en - laatste male, opnieuw in het Militairen Tehuis te Leeuwarden. Hier verschenen nog A. Jonker en J. Teves, die van over de Oostergrenzen kwam. De vergadering kwam bijeen onder de indruk der Provisionele schorsing van de 80 Amsterdamse kerkeradsleden, die op 4 januari had plaatsgevonden en heel het land had ontroerd. Met verontwaardiging besprak men de handigheid, waarmee het Classicaal Bestuur van Amsterdam de beheerskwestie vóór de attestatie-kwestie had geschoven en de volgende motie werd aangenomen: "Voor de Friese Gereformeerde predikanten-vereniging, heden 10 februari te Leeuwarden vergaderd, is het een behoefte, haar broederlijk medegevoel uit te spreken voor de - om de handhaving van het ambt der opzieners - hardelijk verdrukte Kerk van Amsterdam; te verklaren, dat er ook nog genoeg Friese vrijheidszin en rechtsbesef in onze harten leeft om te waarderen elk dapper en waardig pogen tot handhaving van de rechten der plaatselijke gereformeerde kerk op haar heiligdommen en goederen, en u toe te bidden de uitreddende genade Gods".

Nu echter gebeurde er iets overweldigends. Ds. Ploos van Amstel had bij het binnentreden even gefluisterd met de voorzitter. Deze had de vinger op de mond gelegd en nu had de goede leraar van Reitsum gezwezen, doch straks kon hij zich niet meer bedwingen en - het woord verkregen hebbende voor een mededeling - deed hij nog opgetogen van vreugde het verhaal, dat de vorige avond de gemeente van Reitsum met de synodale organisatie had gebroken. Met algemene stemmen had een ledenvergadering de kerkeraad als gemachtigd voor zijn Kerk alle gemeenschap met de Hogere Besturen en synodale reglementen af te snijden en de aloude kerkenorde weer te aanvaarden. Jaren lang reeds had de grijze broeder de zondige toestand in 't kerkgenootschap van 1816 soms tot stikkens toe benauwd. Doch een der ouderlingen, de invloedrijke Pieter Reitsma, had, bang voor afscheiding, tot op het laatst toe, gezegd, als Ploos de noodzakelijkheid der plaatselijke breuke betoogde, "ik hâ d'r gijn liocht yn". Nu echter - Ploos had eindelijk moedeloos gezwezen - was hij buiten de rechtstreekse invloed van zijn leraar om, - wellicht ontsticht over de brutaliteit der "provisionele schorsing" - tot de overtuiging gekomen, "it mat now wêze" en - kerkeraad en gemeente hadden als één van hart en zin dit beaamd. Hoe blijde was de verlost leraar en - de vergadering? Verbluft, verslagen, verbijsterd zat daar het groter deel der dappere mannen. Ook de voorzitter sidderde en, hoewel de notulen - door Ploos gehouden - zeggen: Dr. Wagenaar beantwoordde deze mededeling met een hartelijk, broederlijk woord, weet de schrijver dezer zich nog zeer wel te herinneren, dat hij, waar hij de geloofsmoed bewonderde en er Ploos dubbel lief om kreeg, toch ook uitsprak: "Ik ben er nog niet ten volle van overtuigd, dat het zo moet". Allen zwegen voort stil en gaven geen geluid. Alleen Kasteel stond op en zeide: "Van harte gefeliciteerd. Och was Kollum ook zover!" Nu, Kollum zou eerlang ook zover wezen en Anjum en Augustinusga en Garijp en Hijlaard en Heeg. Dan ach, dit zouden in heel Friesland de enige kerken zijn, wier leraars in de reformatie hun kerkeraad en gemeente voorgingen. Wel zouden ook Fernhout en Eringa volgen, doch zonder hun gemeenten en zouden kerkeraden uittreden zonder haar leraars, doch al de andere ook hier aanwezige predikanten

kozen eerlang vóór de hogere besturen tegen hun broeders en van sommigen moesten wij de grievende smart verduren, dat ze, toen wij afgezet werden, tegen ons kwamen optreden. De actie van Reitsum bracht enkele predikanten verder, doch de meesten trokken zich nu terug. De Friese Gereformeerde Predikantenvereniging was dood. Doch het gereformeerde volk in Friesland stond rondom op en overal, waar niet de persoonlijke invloed van een geliefde leraar velen tegenhield, volgde de calvinistische kern de banier der doleantie, te Reitsum zo heerlijk ontplooid.

"DE HEERE KENT DEGENEN
DIE DE ZIJNEN ZIJN"
2 TIM. 2 : 19.

De kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn geeft met leedwezen kennis van het overlijden van haar mede-amtbroeder

RIJK GERRIT OPPELAAR

op de leeftijd van 75 jaar.

Hij heeft met de hem geschonken gaven de gemeente 16 jaar als ouderling mogen dienen. De Heere trooste zijn vrouw en kinderen in dit verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkeraad:
Joh. v.d. Lee, praeses,
A. Beukers, scriba.

Alphen aan den Rijn, 14 november 1984.

U bent hartelijk welkom in ons gezellige pension op de Veluwe: huiselijke en toch vakkundige volledige verzorging met als prima bekend staande keukens; geen radio en t.v.; zondag eerb., we hebben geen hinderlijke muziek; wel een fijn tweeklaviers orgel enz.

Het gehele jaar geopend.

HOTEL - PENSION
'IRENE'
Fam. Bostelaar
ELSPLEET
tel. 05779 - 1236

Wel eens op
TEXEL
geweest?
Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust.
U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.
Prijzen v.a. f 270,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen. Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.

**PLAATST UW
FAMILIEBERICHTEN
IN BEWAAR HET PAND**

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

SLEPELOZE NACHTEN?

Onze plantaardige zenuwtabletjes werken rustgevend en kalmerend, bevorderen een goede nachtrust en versterken het zenuwgestel!
Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barvevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/

Postgiro 190609.

1958 - 25 Jaar - 1983

Woninginrichting en stoffering

Meubelen en vloerbedekking
Gordijnen - zonwering enz.

Vrijblijvend komen wij bij U aan huis met onze stalen collecties.

Bel ons eens voor een afspraak.

Beleefd aanbevelend
B. Elderkamp
Frankenoord 17
Rotterdam
Tel. 010 - 823487

■ U wilt in een principiële, huiselijke sfeer UTRUSTEN, aansterken, op verhaal komen of zo maar enige gezelligheid vinden? Bel dan eens in Driebergen 03438 - 12466. Geen TV of radio, wel prima verzorging, ook dieet. Op doktersadvies evt. met rijksbijdrage tot 90%. "Repos Ailleurs".

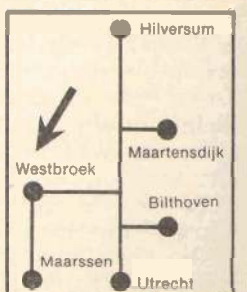
Een verantwoord adres voor al uw

HUISHOUDELIJKE APPARATEN

- de BESTE merken voor een lage prijs. (SIEMENS, ESTA, GRAM, LIEBHERR, MIELE, VELO)
- service en bezorging door heel Nederland.

VINK-WITGOED-WESTBROEK

Dr. Wellferweg 17 - Westbroek - Tel. 03469 - 1459, b.g.g. 1209

STICHTING 'REFORMATORISCHE HULP- AKTIE WOORD EN DAAD'

Het comité Rotterdam van bovenvermelde stichting hoopt op D.V. zaterdag 15 december a.s. een kerstzangavond te beleggen in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Zuid, Mijnsheerenplein 9. Medewerking aan deze avond zal worden verleend door:

- Oud Geref. Zangvereniging "Vox Humana" te Krimpen a.d. IJssel, o.l.v. I.L. van Wuyck-huyse, m.m.v. P.J. de Vries, orgel.
- Kinderkoor "Rehoboth" van de Ger. Gem. Rotterdam-Centrum, o.l.v. Marjo Saarloos, m.m.v. Henk Vermeulen, orgel.
- J. Kuipers: begeleiding samenzang.

Drs. C.J. Meeuwse, predikant van de Geref. Gemeente te Rotterdam-Zuid, zal de avond openen en sluiten. Ds. J. Veenendaal, Chr. Geref. predikant te Barendrecht, hoopt een meditatie te houden.

De aanvang is om 19.30 uur.
Iedereen is van harte welkom.

HET COMITÉ.

Het Hoogste Woord

Is het u ook wat waard dat de Bijbel - wereldwijd - verspreid wordt?

Een goed opgezette verspreiding is alleen zinvol als dit met goed overgezette Bijbels gedaan wordt.

Heel wat Bijbels worden verspreid die aan het laatste: getrouw vertaald naar de grondtekst, beslist niet voldoen.

Het verklarend vertalen volgens de wetenschappelijke vertaalmethode ontleent zo gauw de kracht van het oorspronkelijk gesprokene.

De Hervorming gaf ons de Bijbel, die eeuwen lang bedekt gehouden werd, weer terug.

Bij die protestantse Bijbelvertalingen dienen wij te blijven.

De Gereformeerde Bijbelstichting is al twintig jaar bezig met het uitgeven van verantwoorde Bijbels in vele uitvoeringen.

Een Statenbijbel met de kanttekeningen is in bewerking.

Een belangrijk project voor het buitenland is momenteel de verspreiding van een groot aantal Bijbels naar de landen in Afrika waar een dringende behoefte aan goede Bijbels ontstaan is.

Dit laatste in nauwe samenwerking met het Trinitarisch Bijbelgenootschap in Londen.

Geef u vandaag nog op als donateur, minimum contributie vijf gulden per jaar zodat een ieder kan meedoen.

Donateurs ontvangen vier maal per jaar het blad **Standvastig** dat gevarieerd informeert over alles wat met Bijbelvertalen te maken heeft.

Een proefnummer kan aangevraagd worden bij:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT